

Hvorfor er informasjon viktig?

“Barn må få vite det verste fra de beste”

Magne Raundalen

Det kan være vanskelig for barn som er pårørende å forstå hvordan en sykdom påvirker den som har den, og at sykdom noen ganger ikke synes utenpå. At sykdom kan gjøre foreldre ute av stand til å ta tilstrekkelig vare på barna sine, er heller ikke lett å forstå for et barn. Barn kan bli usikre av mangel på informasjon eller utydelig informasjon knyttet til sykdom, konsekvenser av sykdommen og situasjonen ellers. De kan få fantasier om årsakssammenhenger, ansvar og skyld. Når vi snakker med barna om sykdom, virkningene den har og hva som skjer, bidrar det til trygghet og tillit, selv om det vi forteller gjør vondt.

Det du forteller til barnet må være sant, og du må bruke ordentlige og forståelige ord for barnet. Etter hvert som barnet blir større og modnes kan du bygge på historien. Da får barnet muligheten til å bli kjent med sin egen historie, ved at den henger sammen og i de store trekkene ikke forandrer seg. I tillegg bidrar sannferdig informasjon til at barnet kan utvikle tillit til de voksne og det de forteller. Når ingenting er hemmelig eller for vanskelig å snakke om, slipper barnet å gå alene med tanker og følelser. Hemmelighold og uklarhet kan føre til uro, ensomhet, forvirring eller utrygghet. Barn som er pårørende, forholder seg bedre til det de vet enn det de ikke får vite.

Det er hjelpsomt at informasjonen som blir gitt er så konkret og tydelig som mulig. Jo yngre barnet er, desto mer konkret bør informasjonen være. Når det gjelder sykdom kan en gi mye generell informasjon uten å komme i konflikt med

taushetsplikten. Barn trenger nok informasjon til å kunne forstå hvorfor de ikke kan bo hjemme. For lite informasjon kan føre til usikkerhet og gi opphav til fantasier. De større barna forstår mer og har andre spørsmål enn de minste. Her kreves det en sensitivitet på modningen til barnet, sammen med motet til å orke å fortelle ting som kan gjøre vondt for barnet å høre. Ensomhet og følelser som oppstår knyttet til usikkerhet, kan være vanskelig å håndtere for barnet selv. Det kan igjen skape reaksjoner som kan være vanskelige å håndtere for dem som er rundt barnet.

Barn i 7–8 års alderen kan være veldig konkrete og ha behov for konkret og praktisk informasjon på en annen måte enn 9–12 åringen som forstår mer. Med modning kan andre spørsmål og bekymringer dukke opp. Det er vanlig å bli redd for å miste dem man er glad i rundt 9–11 års alderen når man forstår mer av liv og død og evner å se seg selv i forhold til andre. Barn som bor i fosterhjem, har alle erfart tap av det å leve med sin egen familie på godt og vondt. Sorgen de lever med kan være der sammen med lettelse over å ha en bedre hverdag. Selv om det vi forteller kan gjøre dem triste, er det likevel viktig at sorgen deres ikke hindrer oss i å gi dem informasjonen de trenger for å være trygge. Når barnet lurer på ting som vi voksne er usikre på, eller vi ikke kan svare fordi det ikke er avklart hva vi har lov til å fortelle, trenger barnet at vi er ærlige på det. Å trygge barnet på at usikkerheten og spørsmålene er forståelige og samtidig ikke pynte på virkeligheten, eller forsikre om ting vi ikke kan stå inne for, bidrar til å skape tillit.

Informasjon til viktige andre:

"Barn trenger at noen kjenner hele dem"

Hedvig Montgomery

Det beste for barn som er pårørende er at de som har omsorg for dem i hverdagen har tilstrekkelig informasjon for å kunne ivareta dem. Informasjonsutveksling mellom voksne i fosterhjemmet, barnehagen, skolen og andre arenaer som er viktige for barnet, skal ha barnets beste som overordnet mål. God dialog mellom barnehage/skole, beredskaps-/fosterforeldre og barneverntjenesten er avgjørende for at viktige voksne skal ha gode forutsetninger for å ivareta barnet.

Når de voksne omkring barnet har tilstrekkelig informasjon, minsker risikoen for at barnet blir satt i vanskelige situasjoner knyttet til for eksempel hemmeligheter. Når barn er trygge på at de voksne har tilstrekkelig kunnskap om barnets situasjon, skaper det trygghet for alle parter. Etter hvert som barn blir større vil de trenge respekt for egne meninger og behov med tanke på hvem i omgivelsene som trenger å vite hva. Å snakke sammen og forklare hva som er bra med at andre vet, kan gjøre det tryggere for barnet. Barnet bør involveres i planleggingen av hvem som skal få vite hva og når informasjonen skal gis. Å informere er selvsagt ikke en engangshendelse, men en kontinuerlig prosess som tilpasses barnets alder, modning og aktuelle personer og instanser.

Taushetsplikt og barnets beste

Mange beredskaps- og fosterforeldre kan kjenne på usikkerhet når det gjelder det å gi informasjon, og kan være bekymret for å komme i konflikt med taushetsplikten. Taushetsplikt er viktig for å ivareta barn og foreldres personvern. Å avtale hvilken informasjon som skal gis til hvem, kan gjøre alle tryggere. Med samtykke fra de involverte, er det ingen grunn til at nødvendig

informasjon ikke skal kunne deles. Å samtykke til at informasjon kan deles, er ikke det samme som at all informasjon skal spres til alle. I dialogen mellom involverte parter, er det barnets beste som skal være det overordnede formålet med informasjonen som utveksles. Hvilken informasjon som er nødvendig for hvem, kan gjerne diskuteres og reflekteres over i fellesskap. Av fosterhjemsavtalen pkt 5.6 om Taushetsplikt, heter det blant annet:

«Fosterforeldrene skal bevare taushet om de forhold de får kjennskap til om barnet og dets familie, jf. barnevernloven § 6–7. Taushetsplikten gjelder også etter at barnets opphold i fosterfamilien er avsluttet. Taushetsplikten er ikke til hinder for at fosterforeldrene i samråd med barneverntjenesten gir nødvendig informasjon til barnehage, skole, helsepersonell og lignende offentlige etater dersom dette anses å være til det beste for barnet. Dokumenter med taushetsbelagte opplysninger om barnet og/eller dets familie skal holdes innelåst og utilgjengelig for uvedkommende.

Taushetsplikten gjelder både opplysninger om fosterbarnet og om fosterbarnets familie. Dette er for å beskytte dem mot at personlige opplysninger spres til andre enn barnevernet. Taushetsplikten er ikke absolutt. For å kunne samarbeide til barns beste, vil det alltid være behov for å videreformidle personopplysninger. Man må involvere øvrig hjelpeapparat og barnehage/skole, og da kan det være behov for utveksling av opplysninger.» Kilde: Regjeringen, Fosterhjemsavtalen

Nødvendig informasjon kan altså gis når det ansees å være til barnets beste. Barnekonvensjonen er tatt inn i Grunnlovens § 104. Her går det frem at barnets beste er et grunnleggende hensyn som skal tillegges stor vekt. Informasjonsutveksling for å kunne ivareta barnets beste i dialog med barnehage, skole eller andre instanser som følger opp barnet, skal avklares med barneverntjenesten.